

استانداردسازی محلله‌های دوستدار کودک

محلله‌های دوستدار کودک باید علاوه بر مناسب‌سازی معابر و گذرهای محلی، شاهد تنوع در زیرساخت‌های ویژه کودک‌کان باشند. دوستدار کودک بدون بازطراحی‌های شهری و توسعه اماکن و زیرساخت‌های دوستدار کودک قابل تصور نیست. توسعه پارک‌ها و بوستان‌ها، راه‌اندازی و توسعه اتاق‌های مادر و کودک و سایر زیرساخت‌ها از مواردی است که در برنامه چهارم شهرداری تهران جا گرفت و شاخص‌های قابل سنجش برای آن‌ها دیده شد. از منظر فرهنگی و اجتماعی نیز در این محلله‌ها نباید برنامه‌ای بدون پیوست برای این گروه سنی اجرا شود.

معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۴ از طراحی نقشه‌ای برای آموزش‌های شهروندی می‌گوید

کاهش چالش‌های شهروندی منطقه با آموزش‌های شهروندی

امیرحسین ساداتی
معاون اجتماعی و
فرهنگی شهرداری
منطقه ۱۲

تجربه حس خوب شهروندی در دهکده کودکی

بی‌شک یکی از اتفاقات خوب در مجموعه مدیریت شهری پایتخت در دوره جدید، تغییر رویکرد اداره کل آموزش‌های شهروندی است. در این دوره توجه ویژه به کودکان و نوجوانان در دستور کار برنامه‌ریزان این اداره کل قرار گرفت و اقدامات متنوعی برای گروه سنی کودک و نوجوان در پایتخت پیش‌بینی و اجرا شد. از جمله اقدامات اثربخش در این دوره، تشکیل کانون نوجوانان در مناطق و اجرای برنامه‌های جذاب و ابتکاری مانند برگزاری اردوی شب‌های آفتابی بود که سبب تقویت پیوند نوجوانان با مسجد و آشنایی آنان با مفاهیم دینی شده است. حضور پررنگ نوجوانان در برنامه‌های قربان تا غدیر و نیز برپایی موبک از سوی نوجوانان در ویژه‌برنامه‌های مذهبی مختلف، برگ زرین دیگری از فعالیت‌های این دوره اداره کل آموزش‌های شهروندی شهرداری تهران است که باید از آن قدرانی کرد.

یکی دیگر از اقدامات متولیان آموزش‌های شهروندی در دوره کنونی که برای نخستین بار در پایتخت اجرا و ماندگار شده است، برگزاری دهکده کودکی در هفته کودک بود. این دهکده به میزبانی منطقه ۱۲ و با حضور مناطق ۲۲گانه برگزار شد و مورد استقبال پرشور خانواده‌ها و شهروندان تهرانی قرار گرفت. تجربه کار گروهی و تقسیم کار بین مناطق و بهره‌مندی کودکان تهرانی از اتفاقات خوبی بود که در اجرای این برنامه رقم خورد و توانست حس خوشایندی را در کودکان نسبت به شهر ایجاد کند.

در زمینه آموزش نیز تغییر رویکرد با اجرای طرح ۱۰ درصد اتفاق افتاد. انتخاب ۱۰۰ مکان برای آموزش‌های شهروندی تدبیری بود که منجر به بهره‌مندی حداقل ۱۰ درصد جامعه هدف از برنامه‌های آموزش شهروندی شد. قطعاً با اجرای این طرح اثرگذاری برنامه‌های مدیریت شهری بیشتر خواهد داشت. در داخل منطقه نیز طرح ارتقای دانش شهروندان و جلب سلیقه جمعی در زمینه نما و سیمای شهری، طرح پژوهشی ارزیابی اثربخشی ارتقای فرهنگ آپارتمان‌نشینی و بازخورد از شهروندان، طرح دیوار کتاب کودک مساجد؟ و همکاری و مشارکت با آموزش و پرورش در قالب مصوبه توسعه و تجهیز مدارس با هدف گذاری مناسب‌تری نسبت به گذشته اجرا می‌شود و همچنان ادامه دارد.

امروزه شهرداری متولی آموزش شهروندی به شهروندان است. بسیاری بر این باور هستند که سرمایه‌گذاری در حوزه آموزش‌های شهروندی گرچه دارای تأثیرات عینی فوری مانند اجرای پروژه‌های عمرانی و خدماتی نیست، اما به ساخت انسان و شهروندانی منجر می‌شود که حقوق خود و دیگران را با آموزش‌های ارائه شده و ایجاد زیرساخت‌های شهروندی رعایت می‌کنند و با این اقدام چالش‌های مدیریت شهری در بسیاری از حوزه‌ها را به حداقل می‌رسانند. سید حمیدرضا ابوطالبی، معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۴ باور دارد که در ۳ سال گذشته، تحولات خوبی در ایجاد زیرساخت‌ها و تقویت آن در منطقه رخ داده است. با او درباره این برنامه‌ها و اثرات اجرای برنامه‌های اداره کل آموزش‌های شهروندی منطقه ۴ هم صحبت شده‌ایم.

آموزش‌های شهروندی نیازمند استمرار و تکرار

آموزش از موضوعاتی است که همواره نیاز به تکرار و تمرین دارد تا بتواند تبدیل به فرهنگ عمومی شود و جامعه از مسیر آن به تعالی برسد. یکی از چالش‌هایی که مدیریت شهری در گذشته با آن روبه‌رو بوده، اجرای غیرمستمر آموزش‌های شهروندی به شهروندان است که این مسئله منجر به کاهش تأثیر مثبت آموزش‌ها بر جهت‌دهی به رویکردهای شهروندان در حوزه شهری شده است. معاون شهردار منطقه در این باره می‌گوید: «ارائه مستمر آموزش‌های شهروندی در جامعه ضرورت دارد چرا که در نهایت اثرات منفی ناگهانی مردم از فرهنگ شهرنشینی و شهروندی و ضررهای آن مستقیماً شهرداری را به‌عنوان نهاد مؤثر مدیریت شهری دچار چالش می‌کند.» میرابوطالبی رویکرد دوره کنونی مدیریت شهری را مستمر و تکرار شونده می‌داند و ادامه می‌دهد: «افراد در زندگی خود نیازمند دریافت آموزش‌های متناسب با شهروندی هستند، چرا که شهروندی در نحوه ارتباط فرد با فرد و با جامعه معنای حقیقی می‌یابد. در دوره‌های مختلف مدیریت شهری آموزش از موضوعات اساسی و محوری بوده و به شیوه‌های مختلف مدنظر مسئولان و برنامه‌ریزان قرار گرفته است.» او ادامه می‌دهد: «آموزش‌های شهروندی در جامعه امروزی صرفاً نباید مقطعی و در قالب گنجاندن مفاهیم در کتاب‌های درسی یا به ساخت کلیپ و تیزر محدود شود. با این نگرش، در دوره جدید مدیریت شهری، اداره کل آموزش‌های شهروندی برای بهبود در فرآیند اجرای برنامه‌ها، شیوه‌نامه اجرایی یک‌ساله مناطق را تدوین و مخاطب‌محوری را به‌عنوان رویکرد اصلی خود در برنامه‌های ابلاغی دنبال کرده است.»

رشد ۱۰۰ درصدی حمایت از مراکز آموزشی

معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه، یکی از ارکان مؤثر و مهم در حوزه آموزش شهروندی را مدارس می‌داند و بر این باور است که با تقویت زیرساخت‌های آموزشی و کاهش مشکلات این مراکز در دوره کنونی مدیریت شهری، گام‌های خوبی برای ارائه برنامه‌های آموزشی به شهروندان برداشته شده است: «اداره آموزش‌های شهروندی شهرداری منطقه در ۳ سال گذشته در زمینه حمایت از توسعه و تجهیز مدارس اقدام به آسفالت ۳۰ مدرسه دولتی، رنگ‌آمیزی ۸ مدرسه دولتی، ساخت سرویس بهداشتی، ایزوگام مدارس خاص کودکان استثنایی، رنگ‌آمیزی دیوارهای ۱۲ مدرسه در قالب کار جهادی کرده است.» او می‌گوید: «در تأمین تجهیزات کمک آموزشی نیز مدیریت شهری اقدامات شایسته‌ای را برای بهبود فرآیندهای آموزشی در مدارس به انجام رسانده است؛ اقداماتی که در مقایسه با مدت مشابه از رشد ۱۰۰ درصدی برخوردار بوده است.»

منطقه ۴ با جمعیتی معادل یک میلیون نفر از پرجمعیت‌ترین مناطق پایتخت به شمار می‌رود؛ منطقه‌ای که به دلیل برخورداری از بسیاری از ظرفیت‌های گردشگری و فرهنگی مانند باغ پرندگان، عمارت ارباب هر مز، بوستان پلیس، بوستان یاس فاطمی، فرهنگسرای سلامت و هنگام‌وسراهای محلله فرصت‌های بی‌پدلی را برای ارائه برنامه‌های آموزشی و تفریحی به شهروندان دارد. فرصت‌هایی که معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۴ درباره آن می‌گوید: «جمعیت دانش‌آموزی منطقه بالغ بر ۱۳۵ هزار نفر است. این تعداد دانش‌آموز فرصت مطلوب و مغتنمی را ایجاد می‌کند که بتوان با استفاده از آنها فرآیندهای آموزشی را در حوزه شهروندی وارد خانواده‌ها کرد. اتفاقی که با تحقق آن و تنها با آموزش دانش‌آموزان می‌توان به شکل غیرمستقیم خانواده‌ها را نیز درگیر موضوعات شهروندی و آموزش‌های مرتبط با آن کرد.» او به وضعیت خاص فرهنگی و اجتماعی منطقه اشاره می‌کند و صحبتش را اینطور ادامه می‌دهد: «با توجه به گستردگی جغرافیایی جمعیتی و تنوع بالای فرهنگی و نیز تفاوت بالای اقتصادی و اجتماعی ساکنان با یکدیگر، در گذشته با چالش‌هایی در حوزه شهروندی و رویکردهای شهروندان در موضوعات مختلف روبه‌رو بودیم که با بررسی چالش‌ها و ریشه‌یابی دلایل بروز آن موفق شده‌ایم در ۳ سال گذشته مسائل را با آموزش در حوزه شهروندی به حداقل برسانیم.»

راه‌اندازی کانون‌های نوجوانان در منطقه ۴

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه ۴ از راه‌اندازی کانون‌های نوجوانان در منطقه به‌عنوان یکی از اقدامات ماندگار و اثربخش اداره کل آموزش‌های شهروندی یاد می‌کند و می‌گوید که این کانون‌ها توانسته‌اند با فعالیت‌های خود زمینه را برای توسعه پیش از پیش فعالیت مدیریت شهری برای این گروه سنی فراهم کنند: «تاکنون در منطقه برای کانون‌های نوجوانان ۲۵ دبیر دختر و پسر با جذب ۴۰۰ نفر نوجوان دختر و پسر برگزار شده است. علاوه بر این، افتتاح مرکز جهادی امیدگاه نجف در راستای فعالیت در حوزه کودک و نوجوان، افتتاح دبیرخانه کانون نوجوانان منطقه در کنار سایر فعالیت‌های ابلاغی در سنوات گذشته گامی متفاوت در حوزه آموزش‌های شهروندی در دوره جدید مدیریت شهری بوده است که با جدیت آن را ادامه خواهیم داد. ادامه این روند با اجرای برنامه‌های متنوع در حوزه آموزش‌های شهروندی در راستای تربیت شهروند متعالی در دستور کار شهرداری منطقه است.»

